

שבת קכו: (תחילת הפרק) עד קכז: (ש2 בשורות הרחבות)

ביאורי מושגים
 כל המלאכות שהתורה אסרה לעשות בשבת נאסרו רק כשעשאו בדרך רגילה. אם עשאו בשינוי אין איסור. עם זאת חכמים אסרו מדבריהם לעשות את המלאכות הללו בשינוי.
טלטול מוקצה כלאחר יד (בשינוי) - מוקצה אסור רק מדרבנן. בגמרא שלנו מובא שהאיסור להזיז מוקצה הוא רק כשעושה זאת בדרך הרגילה - בידיו, אבל אם מזיזו בשינוי, למשל בגופו, אין איסור.
 החזון איש מעיר שדין זה תקף רק אם לפעולת ההזזה נלווית משמעות נוספת (הליכה וכדו'), אם פעולת ההזזה נעשית ללא משמעות נלווית אסור להזיז גם בגופו.

המשנה

כשרוצים לפנות תבואה בשבת קיימות שתי בעיות שצריך להתמודד עימם:

א. טירחה יתירה בשבת

מותר לפנות אפילו 4 50 קופות של תבן ותבואה כדי לפנות מקום לאורחים או ללימוד, אבל לא את האוצר.

ב. בעיית מוקצה

דברים שמישים כמו תרומה טהורה, דמאי, מעשר שניטלה תרומתו, מעשר שני והקדש שנפדו, ותורמוס יבש (הראוי לבהמות) - אינם מוקצה ומותר לפנותם.

דברים שאינם שמישים כמו טבל, מעשר שלא ניטלה תרומתו, מעשר שני והקדש שלא ניפדו, לוף וחרדל (רשב"ג חולק וטוען שלוף הינו מאכל עורבים ולכן הינו דבר שמיש) - מוקצה ואסור לפנותם.

תבילות עצים וזרדים: רק אם הן מיועדות למאכל בהמה - הן נחשבות שמישות.

הגמרא מסתפקת: האם עדיף לפנות כמות גדולה כל פעם וכך למעט במספר ההליכות או שעדיף לפנות כמות קטנה כל פעם ולמעט בטירחה.

אם יש הרבה אורחים אפשר לפנות יותר מ5 קופות.

הגמרא מסתפקת: האם במקרה זה מותר לאדם אחד לפנות את כל הכמות או שיש לחלקה בין האנשים.

הסבר פסקא א':

רב חסדא:

'4 51 קופות' - אסור לפנות את כל האוצר - מחשש שיישר גומות שיישארן, 'אבל לא את האוצר' - ובתנאי שהתחיל לפנות את האוצר בע"ש,

שמואל:

'4 51 קופות' - דיברה המשנה כלשון בני אדם, 'אבל לא את האוצר' - אסור לפנות את כל האוצר - מחשש שיישר גומות שיישארן.

ר"ח ושמואל נחלקו במח' תנאים:

ר' יהודה סבר שאם לא התחיל לפנות את האוצר לפני שבת הוא מוקצה - ר"ח סבר שהמשנה היא כר"י.

ר' שמעון סבר שגם כשלא התחיל לפנות האוצר הוא אינו מוקצה - שמואל סבר שהמשנה היא כר"ש.

הערות:
 1. גם לפי ר"י ניתן לעשות רווח בתוך האוצר ע"י טלטול כלאחר יד (בשינוי).

2. כדי שהתבואה תוגדר כאוצר היא זקוקה לשיעור מינימלי של 'לתך' (1/2 כור).

מאמרים עקרוניים

1. המשנה הקדימה הכנסת אורחים ללימוד בית המדרש, מכאן שיותר חשוב לדאוג לאורחים מלהגיע מוקדם לבית המדרש.

2. אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא: כיבוד אב ואם, גמילות חסדים, הבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם.

ר' יוחנן: בדברים הללו כלולים גם - הכנסת אורחים, ביקור חולים, כוונה בתפילה, השכמה לבית המדרש, גידול הילדים לתורה, ולדון את החבר לכף זכות.

החובה לדון לכף זכות היא לא רק במצב שקול אלא גם במקרה שבו כל הסימנים מראים אחרת. (הערה - כמובן שדין זה תקף רק באדם המוחזק בדינו לאדם כשר) הגמרא מביאה שלל דוגמאות של מקרים מעין אלו.